Postarina plaćena u gotovom.

NOVA TRIBUNA

Godina VII | Pretplata mjesečno D 6.— Inozem. 10 Pojedini broj Din. 1.50 Čekovni račun br. 34.159 | Petak 23 juna 1939 | Rukopisi se ne vraćaju. Oglasi se računaju po tarifi. Plativo i utuživo u Šibeniku. | Br. 589

GRADSKA BIBLIOTEKA JURAJ SIŽGORIĆ ŠIBENIK NAUČNI ODSJEK

„Slovencu"

i ostalim novinama koje su u pisanju našega lista našle rad proti sporazuma poručujemo ovo.

Kad se radi na jednom zaista velikom ppslu, onda je dužnost i pravo naroda, svih njegovih političkih organizacija, svih zainteresovanih skupina i ustanova, stanovništva svih pokrajina, da kažu razboritu i trijeznu riječ i time pomognu općem dobru. Nije nužno ni dobro da govori samo većina (jer to bi bio zakon džungle), nego treba da se čuje i glas manjine.

A mi smo rekli svoju riječ: ova naša država stvorena je naporima i žrtvama mnogobrojnih žrtava i na temelju ideje jedinstva jugoslovenskog naroda. Rušiti princip narodnog jedinstva da bi se uklonilo jedno zlo znači rušiti našu zajedničku kuću. Potrebno je i vrijeme da se naša država oslobodi svakog zla da bi bila jača i bolja, a s njom i mi. Treba najprije da se zna gdje je rana i kakva je bolest, pa onda da se liječi pravim lijekom; ako je moguće bez hirurškog noža. Operacije i amputacije u medicini krajnje su sredstvo, i upotrebljuju se kad su sva druga sredstva iscrpljena i neuspjela. Mi smo uvjereni da se naša bolest ne zove jugoslovenstvo, nego da je njen korijen u nečem drugom, i da smo ujedinjeni u zlu možda više nego u dobru.

Ako neki misle da imaju monopol uređenja države i da je baš njihov recept valjan, zašto se onda obaraju na svaku napomenu, na svaki prigovor? Boje li se možda da će njihov recept izgubiti čar i ljepotu? Znamo mudrace koji ne trpe kritiku ni prigovor, i znamo dobro kolika je njihova mudrost.

Naša je patriotska dužnost bila da, kao jedino nezavisno i nepartijsko glasilo u Dalmaciji, damo riječ ljudima koji najbolje poznaju prilike, da bismo se sačuvali od novoga zla dok je na vrijeme. Pokušavalo se da se pobiju naše tvrdnje, ali se nije uspjelo. Onda se kušalo sa drugim sredstvima i da naš list okrive za sve zlo koje je bilo i koje će biti; na naša se leđa bacalo sve grijehe svih režima. A sada je preostalo jedno samo oružje: da nam se pripišu sebične namjere i lični interesi; znači da su svu bolju municiju utrošili. Ali takva sredstva, koja se danas proti nama upotrebljuju, neće postići uspjeha. Jer sa takve insinuacije nečasne i jer se vikom i grdnjama ne mogu oboriti stvarni dokazi i činjenice.

Na iskrivljeno i nepotpuno izvještavanje o našem pisanju s namjernim ispuštanjem onoga što je bitno da bi se promijenio smisao naših članaka, mi smo odgovarali stvarno i bez vrijeđanja. Naši protivnici našli su onda jedno sredstvo: da ne odgovore, i tako su obmanuli svoje čitaoce.

Takve metode najbolje govore o čestitosti naših protivnika.

Čekamo da nam »Slovenec« i ostali odgovore.

UPOZORENJE PRETPLATNICIMA

Izvjesnom broju pretplatnika poslali smo obračun za dug i molimo da novac doznače, kako ne bi došlo do obustave slanja lista. UPRAVA

Bez smrti nema uskrsnuća

— Riječ omladini o Vidovu danu —

Danas, kad je prohujilo već 550 godina, što nam je

»danak jedan jedini satro sreću [stoljeća«,

sjećamo se, u prvom redu, kobnoga dana kadno se car Lazar privolio carstvu nebeskome, kadno na Kosovu Polju sa carem Lazarom i Milošem Obilićem pogibe — kako reče Ante Starčević — cvijet našega naroda boreći se za krst časni i slobodu zlatnu.

Crnim i krvavim pismenima zabilježen je u našoj historiji taj dan, kad propade Dušanovo carstvo, kad nestade slobode srpskoga dijela našega naroda i nad našim se nebom nadvise gusti, mrki oblaci, te se činjaše da našem rodu neće više nikada sinuti vedriji dani... Ali Udes je drukčije htio: To tužno i krvavo Kosovo Polje, kojim prođe strašna žetva, postade našim predima bodrilom i poticalom u borbi za opstanak.

Kosovska je tragedija urodila divnim našim narodnim pjesmama, ona je nadahnula Andriju Kačića-Miošića, Lukijana Mušickoga, Petra Petrovića Njegoša, Petra Preradovića, Iva Vojnovića, Antuna Tresića-Pavičića i Vladimira Nazora, da svojim pjesmama narod tješe, bodre i junače za buduće borbe do konačne pobjede. Pred pedeset godina, upravo o 500-godišnjici kosovskoga boja, održao je na svečanoj sjednici Jugoslavenske akademije u Zagrebu njen pretsjednik Franjo Rački, otac hrvatske historije, znamenitu riječ o uzrocima i posljedicama toga kobnog boja; a u naše je vrijeme drugi sin hrvatskoga plemena, Ivan Meštrović, podigao kosovskim junacima Hram, kojim je ovjekovječio njih, sebe i svoje pleme...

I čudnovato: iza poraza, koje Srbi, Hrvati i Slovenci doživješe tijekom svoje historije, naš narod nije očajao, nego je ojačao i neprestano boreći se sticao nove snage. Naš je narod doživio strašnih nedaća i poraza: doživio je Petrovu Goru, doživio je Kosovo i Krbavsko Polje i toliko drugih Golgota, ali se nije predao, nije očajao, nego se uvijek nadao boljim danima i čvrsto vjerovao da poslije smrti mora doći uskrsnuće...

Iza Petrove Gore, gdje je propalo Hrvatsko kraljevstvo, najcrnji je dan u našoj drevnoj historiji Vidovdan 1389. god. Tog dana dođe u boj na Kosovo da brani svoje ime i svoju slobodu cvijet našega naroda pod čestitim carem Lazarom. Junačkim srpskim borcima pohitaše u pomoć Tvrtkovi Bosanci i Hrvati bana Ivaniša Horvata. Tā, ko čestit tada na slovenskom Jugu da ne dođe u boj na Kosovo? Svi dođoše, ali uzalud: Sudbina je drukčije odredila; naš narod kano da još ne bijaše zrio i dorastao da bude svoj na svome te zastenje pod ljutim Osmanlijom.

Nekoliko stoljeća prije Kosova izgubiše — kako rekosmo — na Gvozdu svoju samostalnost Hrvati, a god. 1463. pade i Bosna, dok slovenskoj samostalnosti već odavna ne bijaše toga — i tako su Srbi, Hrvati i Slovenci, od Soče do Vardara, čamili pod tuđim gospodstvom.

Čamio je naš narod na svojoj zemlji a pod tuđim jarmom; čamio je, ali nije očajao: U toj mrkoj noći tinjala je u srcima ponajboljih njegovih sinova misao slobode i jedinstva, koja je, sad jače sad slabije, sada ovdje sada ondje probijala na javu i planula, ali jača ju je neprijateljska sila uvijek potiskivala i gušila.

U toj vjekovnoj borbi protiv neprijatelja naše narodne misli bilo je teških poraza i očajnih dana, ali unatoč tome narod nije podlegao, jer ga je tješio i krepio slijepi a vidoviti guslar čudotvornim javorovim guslama, o kojima s pravom pjesnik pjeva:

Gusle moje od javora suva,
Što mi vjeru i narodnost čuva!

— — — — — Pokušaja da sa sebe strese tuđinski jaram bijaše u našem narodu više. Dizahu se sad jači sad slabiji ustanci; čas se dižu Srbi, čas Hrvati: jedni protiv Turaka, drugi protiv Nijemaca; sad se bore mačem, sada perom. Iako ne bijaše vidnog, stvarnog uspjeha — narodna se svijest držala, sve to više se budila i jačala, te se zora boljih i svijetlijih dana približavala. Uz narodnu pjesmu javlja se lijep broj pjesnika-budilaca u svih triju plemena naših, a k tome se dižu junaci maća da izvojuju za čim čeznuše pokoljenja — — — —

I što nije uspjelo Ljudevitu Posavskome, kralju Tvrtku Bosanskome, što nije pošlo za rukom Zrinskima i Frankopanima, što nije postigao besmrtni Karađorđe, a o čemu sanjahu toliki naši bogodani pjesnici — ostvari se u naše dane.

Upravo na Vidovdan god. 1914 vrcne u Sarajevu iskra, s koje se porodi golem, strašan požar, koji zahvati čitavu Evropu i gotovo čitav svijet. Taj je požar izmijenio lice Evrope, a iz ruševina iz krvi i pepela pojavi se, poput fenić-ptice, i naša država, u kojoj se nađoše oslobođeni i ujedinjeni gotovo svi Srbi, Hrvati i Slovenci kako do sada još nikada ne bijahu.

— — — Golemih je u 4 godine svjetskog rata palo žrtava: Od krvi se naše braće i otaca zacrvenila Gregorčičeva Soča kosti naših boraca bijahu hrana divljoj zvjeradi na ledenim Karpatima, a Balkan, s albanskom Golgotom i otočićem Vidom, nepregledno je groblje najhrabrije naše braće. Ali te žrtve ne padoše zaman: iz te mnoge krvi, iz te grobnice i kosturnice niklo je i rodilo se naše jedinstvo i sloboda. Svi ti naši znani i neznani junaci dadoše svoje živote na oltar Otadžbine. Svi oni, od Petrove Gore i bojnoga Kosova do krvave Soče, ledenih Karpata i balkanske Golgote, padoše, da bismo mi, djeca njihova, mogli sretnije živjeti. Oni se privolješe carstvu nebeskome, da možemo mi obezbijeđeno i mirno živjeti u ovome carstvu zemaljskome. Na njihovim mučeničkim kostima počiva naša velika i ljepa otadžbina — Jugoslavija, koju treba da mi, njihova unučad, čuvamo i branimo i da je još veću i ljepšu potomstvu ostavimo.

Svim našim junacima i pera i maća, tim tvorcima našega jedinstva i slobode, koju uživamo kako nikada prije, odužićemo se, ako budemo išli njihovim stopama, a naročito, ako budemo sada u slobodi, širili prosvjetu, očinji vid svakoga naroda. Našim predima sa Štrosmajerom na čelu bijaše misao vodilja: Prosvjetom k slobodi. Nama, koji narodnu slobodu doživjesmo i koji njezine plodove uživamo, neka bude načelo: Prosvjetom k napretku.

Učimo, učimo neprestano i sebe i druge, otvarajmo oči sebi i drugima, širećí prosvjetu, jer ona čini čovjeka čovjekom, narod narodom, ona je glavni uvjet napretku pojedinca i naroda. Narod bez prosvjete je što i čovjek bez očinjeg vida, narod bez prosvjete je narod bez budućnosti. Poslušajmo našega pjesnika Jovana Sundečića, Pavlinovićeva pobratima:

Amo, braćo, s Drave do Balkana,
Sa Dunava do Jadranskog žala,
Kojima je sudba namijenila
Život i smrt, slavu i nevolju
U jedinoj istoj zajednici, . .
Amo, braćo, da narodnu prosvjetu
stvorimo
U jedinoj gužvi savijeni:
Prosvjeta će ozračit duhove,
Duhovi će začeti pojmove,
Pojmovi će razgaliti misli,
Misli će se stopit u načela,
Načela će ljubav razbuditi,
Ljubav hoće k činu pristupiti,
A čin se uas svjestan i odvažan
Samo može iz prašine dići.

Tako pjevaše pravoslavni svećenik-pjesnik, pobratim katoličkog svećenika-pjesnika Mihovila Pavlinovića, u »Sjetvi i vršidbi«, posvećenoj biskupu Štrosmajeru, kome — u onim crnim danima — prosvjeta bijaše put k slobodi.

Danas, kad je sloboda ovdje, kad je svi uživamo, idimo i kročimo napred prosvjetom k našem duhovnom izjednačenju narodnom i k potpunom miru naših duša i srdaca. Učeći i bogateći svoju dušu znanjem i umjenjem stupajmo smjelo i bez straha k velikom cilju, koji lebdijaše pred očima umnim i junačkim našim predima, tvorcima lijepe naše Jugoslavije!

P. J. GRŠKOVIĆ.

Reorganizacija JRZ

Pretsj. vlade g. DRAG. CVETKOVIĆ

Još kad je g. Dragiša Cvetković uputio poznato pismo dru Stojadinoviću, i time otvorio krizu vlade, stavljeno je na dnevni red hrvatsko pitanje. Čim je g. Cvetković sastavio novu vladu, ona je dala pred narodnim pretstavništvom izjavu u kojoj je stavila u svoj program rješenje hrvatskog pitanja. Pošto je obavila najprečі posao oko državnog budžeta, kr. Vlada, preko svog pretsjednika, uspostavila je kontakt sa dr. Vl. Mačkom. Vođeni su razgovori, koji bi se — prema izjavama kompetentnih lica — imali ovih dana nastaviti. Sam prekid u toku razgovora dao je povoda raznim komentarima, a isto tako i pristalicama dra Stojadinovića da otvoreno stupe u opoziciju proti vladi g. Drag. Cvetkovića.

Prijatelji dra Stojadinovića pokušali su u prvim danima vlade g. Cvetkovića, kroz skupštinske odbore, da zauzmu stav opozicije prama novoj vladi.

Onda je izvršni odbor J.R.Z., t.j. dr Korošec, Špaho i sam dr Stojadinović, donio rješenje da će stranka pomagati vladu g. Drag. Cvetkovića. Protivno tome zaključku, poslije prekida pregovora sa drom Mačkom, prijatelji dra Stojadinoviča predali su Skupštini i Senatu jednu interpelaciju u vezi s pregovorima. Odbori JRZ stali su na stanovište da je pomenuta interpelacija inspirisana željom vraćanja na vlast dra Stojadinovića i da je protivna disciplini stranke.

Prema pisanju štampe, mnogi su poslanici povukli svoj potpis sa interpelacije, tako da danas tu interpelaciju podržava dvadesetak poslanika (među kojima i dr Niko Novaković i dr. Vlade Matošić).

Ali kako ni taj broj poslanika s obzirom na broj i raspoloženje njihovih birača ne može da pretstavlja pravu relaciju prema raspoloženju u narodu, t.j. među pristalicama stranke, njeno je vodstvo počelo provoditi reorganizaciju, čiji rezultati idu u korist postavljenog principa da stranka ima da pomaže vladu g. Dragiše Cvetkovića.

Članovi stranke i poslaničkog kluba koji su potpisali interpelaciju bili isključeni iz stranke. To se odnosi na dvadeset narodnih poslanika, među kojima je i dr. M. Stojadinović.

Velika većina stranke izjasnila se za politiku vlade g. Dragiše Cvetkovića.

„ILS" INDUSTRIJA LIJEKA ŠIBENIK

Sokolska glazba

održala je u četvrtak navečer na Poljani svoj uspjeli promenadni koncerat. Bilo bi poželjno da se ovakovi koncerti što češće priređivaju, osobito u pretstojećoj ljetnoj sezoni.

Baština

Ima baština moralnih od veće vrijednosti negoli su materijalna nasljedstva; ima naroda kojima je istorija zapisala slavna djela djedovska i očinska; na njih se potomci sa ponosom pozivlju, jer im važnost znadu; to im je uzor, i potstrek, i živi primjer nasljedovanja. Do potomstva stoji hoće li baštinu sačuvati i uvećati je, čim neki narod pa bio nasljednik ne znam kolike baštine, prestane da cijeni i kultivira moralne vrednote nasljeđenog posjeda, postaje nedostojan duhovne imovine što mu je dični preci namriješe. Takav će narod brže ili sporije postuti grobarom roditeljske ostavštine; postaće igračka nasrtljive sudbine i prevrtljive sreće. Najzad ispuniće se na njemu biblijske riječi: propast tvoja, Izraile, od tebe samoga!

Suvišno je nabrajanje primjera iz povijesti dalekih vremena. Dosta je napomenuti tragični događaj — tu skorošnji — bratskog nam naroda. Preporoditi ga može samo kult duhovne baštine pradjedovske, baštine neosvojive.

Ko ima oči i uši, vidi i čuje što se u blizini našoj jugoslovenskoj zbiva. Danas je vijek i bezičnih vijesti i čak televizije. Nije nam nepoznata tutnjava pod zemljom ni elektrizirani vazduh istočnih, sjevernih i zapadnih Slavena. Teško je osjetljiva depresija na svim kontinentima kao i valovitost velikih oceana i njihovih — tako zvanih — zaliva. Sve — u drhtaju isčekivanja.

Čemu smo svjedoci i vidoci? Veliki, brojem i moćni materijalnim posjedom, skrupolozno čuvaju imovinu svoju; ne dopuštaju da se i jedan grumen otčene od vlastitog stabla. Naprotiv svima se hoće više sunca, vode, zemlje i vazduha. Uza svu svijest i gordost materijalne snage, svi se oni ipak pozivlju i na moralnu baštinu otaca svojih: na kreposti, vrline, pregaranja, poštenja, herojstva, a nada sve, na slogu i jedinstvo predaka svojih i na njihova djela što ih učiniše za potomstvo svoje, da im ostave otadžbinu ujedinjenu, jaku, nedjeljivu, čvrstu protiv svih budućih najezda i pogibli. Oni znadu što i koliko vrijedi osobito u časovima vlastite strepnje moralni kapital duhovne baštine nacionalnih i herojskih ideala otaca besmrtnih.

Ko prati englesku, francusku, italijansku i njemačku štampu, pa govore pretstavnika tih kulturnih i velikih nacija i sve njihove pothvate svestrane, mnogostruke propagande, uvidjeće kolika je sugestivna sila u tome kapitalu moralne baštine njihove, da se kolektiv nacionalni zatasala za ciljevima narodnih vođa.

Neka ističu u današnjem svijetu, koliko hoće, psihozu materijalizma, egoizma, gramzivosti i grabežljivosti, ipak instinkt moralnog i kulturnog čovječanstva, obnavlja se i preporađa u kultiviranju svoje moralne baštine, svojeg duhovnog bogatstva, jer sve to više dolazi do saznanja: da je duh ono nešto vječno, neoborivo i neprolazno; ono — što materiji nije ni dosad, pa neće ni u buduće, uspjeti da satre! Tama i svjetlost boriće se; borba će biti duga i teška, ali će se napokon osvjedočiti čovječanstvo da ne može živjeti od same tame, već da je život i uskrsnuće u — svjetlosti: Istine, Pravice, Ljubavi i sloge!

Imamo li mi, Jugosloveni, moralnu baštinu kojom se možemo podičiti i pred jačim i naprednijim narodima od nas? Ako nismo materijalno bogati i moćni kao Englezi, Francuzi, Italijani i Nijemci, mi imamo bogatu i dičnu i moralnu baštinu kojom možemo, i moramo, svakome doviknuti: Evo je! Procijeni je! Reci, da li je dostojna da se njome hvalimo i ponosimo, a što je glavno — da je slijedimo? Može li ona da nam bude poticajem za naš duhovni preporod, polet i zamah.

Ko poznaje povijest nekad sudbinom raskomadanih Jugoslovena, a danas oslobođenih i ujedinjenih, pod okriljem Karađorđevićeve Krune i pod raskriljenim krilima Bijelog Orla, taj će reći: Dosta je da kažeš kulturnoj Evropi: Ti spominješ sa poštovanjem Termopilski klanac i Leonidu, a zar Vidovdan na Kosovu god. 1389 ne natkriljuju i Termopile i Leonidu?

Što Leonida hoće i Scevola,
Kad Obilić stane na poprište?
Ova mišca jednijem udarom
Prestol sruši a Tartar uzdrma.
NJEGOŠ

Ne spominjimo drugih džinovskih čina potomaka Car-Lazara i Miloša Obilića; zaustavimo se kod Kosovskog Vidovdana, kojemu će ovogodišnji kult cijelog oslobođenog i ujedinjenog Jugoslovenstva, pokazati što složna braća mogu i hoće, uza sve prepreke i uprkos »svima preponama (koje) na put bijahu«...

Na Kosovu polju, na Vidovdan 1939, progovoriće duša, kliknuće duh jugoslovenstva: da zna cijeniti i braniti besmrtnu baštinu i Nemanjinu, i Car-Lazarevu, i Tomislava, i Tvrtka, i Topolskog heroja, a nada sve — amanet Ujedinitelja, Aleksandra I Karađorđevića.

Dr. M.PERKOVIĆ

Smrt Jovana M. Jovanovića

šefa Zemljoradničke stranke

Nedavno je preminuo, poslije jedne političke konferencije u Ohridu prvak b. zemljoradničke stranke J. Jovanović. Svršivši pravne nauke u Beogradu i Parizu posvetio se diplomatskoj službi, te je djelovao u poslanstvu u Sofiji, Ateni, Cetinju, Carigradu i Skoplju. Kratko vrijeme 1912 god. bio je ministar vanjskih posala, a onda poslanik Kr. Srbije u Beču. Za vrijeme rata bio je poslanik u Londonu pa u Vašingtonu. Poslije rata posvetio se politici.

Pored brojnih rasprava i članaka u našoj i stranoj štampi, napisao je više knjiga, osobito o diplomatskoj pozadini svjetskog rata. Odlikovao se i kao prevodilac sa francuskog i engleskog.

Porodici pok. Jovanovića izrazili su saučešće Nj. Vis. Knez-Namjesnik Pavle, Kraljevski namjesnici, pretsjednik Kr. Vlade g. Cvetković, dr. Korošec, dr. Maček kao i pretstavnici crkava, univerziteta i mnogih kulturnih ustanova.

Dubrovčani

prema gospodarima i vlasteli Srbije

G. JORJE TADIĆ, neumorni istraživač dubrovačkog arhiva, koji je u više brojeva »Srp. knjiž. glasnika« iznio dosta, dosad nepoznatih. dokumenata o odnosima dubrovačke republike prema Porti, o SLOVENSTVU Dubrovčana, osobito Ivana Gundulića, a opet svojom opsežnom studijom o Cvijeti Zuzorića, uspjeloj i dokumentovanoj radnji, napisao je zanimiv članak u »Politici« od 18 VI o. g. pod naslovom: KNEZ LAZAR i NJEGOVI U DUBROVNIKU.

Ne dopušta nam prostor našeg lista da prenesemo članak g. Tedića u cijolosti, pa ćemo samo nešto da preštampamo.

Dubrovčani su još godine 1399 pisali: »OD DANA SVOGA OSNIVANJA GRAD DUBROVNIK BIO JE I DO DANAS JE OTVOREN I SLOBODAN SVIMA GOSPODARIMA I VLASTELI SRBIJE«.

Knez Lazar bio je u Dubrovniku početkom mjeseca juna 1362, kao posrednik, poslan od cara Uroša kao najuglednija ličnost njegova dvora da dokrajči ratno stanje između Vojislava Vojnovića i Dubrovnika. Posredovanjem kneza Lazara, mir je sklopljen, a Lazar ostane dobar prijatelj Dubrovčana. Kasnije, za njegova vladanja, Dubrovčani su slobodno trgovali u Srbiji i pojačali svoje ekonomske veze sa njome.

Poslije tragične smrti kneza Lazara na Kosovu 1389, udova Lazarova, kneginja Milica, zatražila od Dubrovnika da se može u nj zakloniti, a Dubrovčani joj obećaše sklonište i zaštitu, ali se Milica nije tim pravom poslužila. Narod iz Srbije, poslije Kosova selio je svojom pokretnom imovinom u slobodni Dubrovnik, pa je tako obnavljao i jačao staro slavensko stanovništvo Dubrovnika. Duže vremena življaše u Dubrovniku kći Miličina, Olivera Despina, žena sultana Bajazita.

M. P.

Duša jugoslovenskog naroda

Prigodom otvorenja izložbe bugarske knjige u Beogradu, ministar prosvjete, g. St. Ćirić, pred odličnicima održao je lijep govor i otvorio izložbu. Na ministrov govor odgovorio je potpresjednik Bugarsko-jugoslovenske lige u Sofiji, g. Miho Dragijev, pa je između ostalog, rekao ove značajne riječi: „U ovim izloženim knjigama jedan je narod. Otvorite ih. Između njihovih korica naćićete pozdrave čak sa Crnoga Mora, pozdrave sa narodnih polja, pozdrave sa gordoga Balkana, DUŠU BUGARSKOG NARODA KOJA JE DUŠA JUGOSLOVENSKOG NARODA. Pročitajte ove knjige da biste potpuno razumjeli bugarski narod koji vas iskreno voli. Bugarska kultura ima samo jednu ambiciju, samo jednu pretenziju: da joj se prizna DA JE ONA BAR NEŠTO UČINILA ZA SLAVENSTVO. Na nama je, koji se danas upoznajemo u zbližavanju da ostvarujemo zamisli za naše bratstvo. Da utremo putove onom ovaploćenju, onim stremljenjima, moćnoj ideji što se zove ljubav. A istorija će zapisati tada mudro naslov jednog velikog sadržaja o tome kako krv nije voda«.

Ove misli brata Bugarina, jaka je opomena svima onima, u Jugoslaviji, koji u svojim glasilima tvrde: da »nema više bratskih naroda« i da je jugoslovenstvo fikcija, te hoće samo »Bog i...« Uza svu tu huku i buku, instinktivni je zakon „jednog velikog sadržaja o tome kako KRV (JUGOSLAVENSKI) NIJE VODA!« M.P.

SPLIT

18-godišnjica pretsjednikovanja dra Ive Tartaglie Jadranskoj Straži

Ovih dana navršilo se je 10 godina odkako je za ptetsjednika Izvršnog odbora Jadranske Straže došao g. dr Ivo Tartaglia. Bivši ban g. dr. Ivo Tartaglia stupio je u Jadransku Stražu odmah poslije njenog osnivanja, te je kao načelnik splitske općine, na koje je mjesto bio imenovan odmah poslije našeg oslobođenja, dosta učinio za ovu našu eminentno jugoslavensku nacionalno-odbranbenu organizaciju, u prvim godinama njenoga života. Prvi pretsjednik Izvršnog odbora Jadranske Straže bio je don Jure Biankini, koji je ovoj našoj ustanovi poklonio mnogo rada i ljubavi, te je digao na doličnu visinu. Poslije Biankinijeve smrti na čelo Jadranske Straže došao je g. dr. Ivo Tartaglia kojemu je uspjelo da ostane na tome položaju do danas.

Članovi uprave spremaju se da proslave 10-godišnjicu pretsjednikovanja g. dra I. Tartaglie.

Splitska javna skladišta

Premda je prošlo već dvije godine što su u Splitu otvoreva Javna skladišta, u koja je utrošeno oko 12,000.000 dinara, ipak još do danas nije uređeno stanje u njima. Prvi direktor je umro prije nego što je i otpočeo rad, drugi je, poslije šest mjeseci, napustio to mjesto, tako da skladišta danas nemaju direktora. Koncem prošle godine bio je raspisan natječaj, ljudi su se natjecali, ali upravni odbor nije našao za potrebno da izabere jednoga između natjecatelja, iako su neki natjecatelji pružali sve uslove, a sama njihova ličnost davala je najbolje garancije da će umjeti voditi Javna skladišta. U interesu i privrede i Javnih skladišta treba što prije riješiti ovo pitanje i imenovati direktora.

Prelaženje u starokatolike

U Blatu na Korčuli prešlo je preko 80 ljudi u hrvatsku starokatoličku crkvu. U nedjelju su u Blatu bili prof. Parač i konzulator Niko Petrić, te su otslužili prvu misu uz propovjed.

Pronađeno oružje na Klisu

Ovih dana žandarmerija na Klisu našla je u jednoj kući nekoliko revolvera i jednu austrijsku vojničku pušku.

Sokolski slet u Sušaku

Svakim danom raste interesovanje za sušački III slet Sokolstva na Jadranu, tako da se po svim predznacima vidi da će dne 14, 15, 16 jula o. g. porhliti na naš vedri i sunčani Jadran na hiljade naše sokolske braće i sestara, da ovdje otvoreno i neustrašivo manifestiraju svoju privrženost i ljubav prema svom Kralju, Jugoslaviji i sokolskim idealima.

Kao što je razumljivo osobito veliko interesovanje i pripreme vladaju u primorskim društvima, pa se i župa Šibenik—Zadar u velike sprema da se dostojno oduži braći Sušačanima za njihov lijepi odaziv prilikom posljednjeg sleta u Šibeniku. Naše društvo šalje brojne takmičare i vježbače, a ima već i vrlo mnogo prijavljenih nevježbača i prijatelja. Pošto bi za ovako veliki broj izletnika trebao poseban veliki parobrod, koji se na žalost izgleda neće moći dobiti, mislimo da bi se za odlazak mogao iskoristiti, uz naročito snižene izletne cijene, subotnji brzi parobrod J. P. pruge 4 iz Splita za Sušak, koji bi za tu priliku mogao da bar iznimno pristane u Šibeniku. Samo za povratak iz Sušaka trebalo bi ubaciti jedan izvanredni parobrod, što Šibenik u ovakovim drigodama ipak zaslužuje. Ovaj bi se plan vrlo lako dao izvesti sa malo razumjevanja i i dobre volje, a na taj bi se način i nesumnjivo još više podigao interes kod publike, jer je za ljetne vrućine zaista ugodnije putovati udobnim, brzim parobrodom, nego li vlakom, kako se inače sada misli.

Vidovdanska proslava na Kosovu

U Splitu je osnovan pododbor za Vidovdansku proslavu na Dalmatinskom Kosovu, koja će se održati pod pokroviteljstvom episkopa dra Irineja. Obzirom što se ove godine navršava 550 godina od Kosovske bitke i 50 godina odkako je na Kosovu podignuta crkva Lazarica, to će svečanost uzeti velike razmjere. Bilo bi potrebno da se zatraži posebni voz iz Splita i Šibenika, pošto će biti veliki broj posjetioca.

JADRANSKA REGATA

23 SRPNJA 1939 U SUŠAKU

Sudjeluju HVK »Split«, JPSK »Gusar« Split, PŠK »Krka« Šibenik i VK „Jadran“ Sušak

Nećemo pretjerati ustvrdimo li da je Jadranska regata ove godine doživila svoje uskrsnuće. Naša četiri najbolja veslačka kluba HVK Split, JPSK GUSAR Split, PŠK KRKA Šibenik i VK JADRAN Sušak, obvezala su se da će kroz četiri naredne godine bezuvjetno sudjelovati na toj regati, i to sa svojim najboljim veslačima. U program natjecanja ušle su pored yolskih tačaka i sve olimpijske discipline.

Tim dvjema okolnostima dobilo je ovo natjecanje vrlo mnogo na vrijednosti i važnosti. Na ovim natjecanjima boriće se zaista najbolje ekipe koje imamo. Biće oštre borbe u svakoj trci, što će pružiti maksimum užitka svakom gledaocu. Svi će učesnici bez razlike najsavjesnije spremaju da iznenade svoje protivnike.

Nije čudo da je interes za ovu regatu velik ne samo na Primorju i Dalmaciji, nego i u unutrašnjosti. Za posjetioce biće osigurane za ovu regatu naročito pogodne veze sa Sušakom uz pogodovne cijene, o čemu će se građanstvo još pravovremeno obavjestiti.

Veliki uspjeh Sokolskog društva Sinj

Dana 8 juna o. g. održalo je Sokolsko društvo Sinj svoju odličnu uspjelu javnu vježbu. Ova nacionalna manifestacija u kojoj se našlo sve ono što želi dobro i napredak Kralju i Otadžbini, opet je pokazala svima i svakome da su sinjski sokolovi kadri, i u današnjem nejunačkom vremenu, da oko sebe okupe sav nacionalni elemenat sinjske krajine. 205 pripadnika svih kategorija i 40 vojnika sinjskog garnizona, svojom disciplinom i uzornim vježbanjem zadivili su onaj veliki broj građanstva koji su prisustvovali ovoj jedinstvenoj izvedbi vrijednih Sokola.

RAZNI DRVENI SANDUCI i PAPIR ZA OMOTAVANJE dobivaju se u upravi N. Tribune.

ŠIBENIK

Predavanje o obrani civilnog stanovništva

Da bi se građanstvo što bolje upoznalo sa opasnošću i dejstvom ratnih plinova priredilo je Gradsko poglavarstvo u zajednici sa vojnom komandom 18 ov. mj. tri predavanja o pasivnoj odbrani iz napadaja iz zraka, koja je posjetio vrlo veliki broj građana. Da bi se omogućilo da ovim interesantnim i poučnim izlaganjima prisustvuju i oni koji su prvi put bili spriječeni, to će se u četvrtak 29 o. m. ista predavanja ponoviti.

Iako je ljetna sezona

već u jeku, te je obala počela svaku večer da vrvi od brojnih šetača i turista, još se niko nije sjetio da bi trebalo napokon postaviti one tri lampe na gatu »Krka«, koje cijelu zimu nisu gorile. Ovo je još nerazumljivije, kad se zna da Općina dobiva potpuno besplatno električnu struju..,

„TVOKAS“
Tvorničko skladište kapa i šešira na veliko i na malo. — SPLIT (Filijala Šibenik)

širite N. TRIBUNU

Mate Jadronja
ŠIBENIK
Trgovina mješovite i delikatesne robe
Kod Banovinske bolnice u Šibeniku

ZLATARSKA RADNJA
Ante Fantulin - Šibenik

Frenetični pljesak..

Osječki „Hrvatski list« javlja iz Zagreba: »Jučer je u auli hrvatskog sveučilišta održana glavna skupština društva »Štrosmajer«. Skupštinu je otvorio pretsj. ing. Stipetić, a zatim su podneseni izvještaji. Do sada je podijeljeno za različne znanstvene svrhe Din 130.000. Društvo ima danas 615 članova, a od toga samo ,50 iz pokrajine. Izabran je novi odbor na 3 god., kojem je ponovno na čelu prof. ing. Stipetić. Na kraju je g. dr. Šafar predložio, da se ime društva promijeni u „Hrvatsko sveučilišno društvo“. Ovaj je predlog primljen uz frenetični pljesak profesora i ostalih intelektualaca.“

Frenetičan pljesak nastao je zato što je ix imena društva brisano ime jednog hrvatskog velikana, ličnosti širih vidika nego ih imaju intelektualci od čijeg se frenetičnog pljeska orila aula hrv. svenčilišta, koje xar prvo hoće da zaboravi ime svog duhovnog voditelja.

Glavno je da svjesni intelektualci i profesori frenetično plješću.

ČAPEKOVA KNJIGA

(Uredio dr. Krešimir Georgijević; štamp. »Sloboda«, Beograd. 1939. Cijena d. 20).

Knjiga od 143 stranice ima sadržaj: Ž. Vasiljević, Pjesma za mog pokojnog oca i mrtvog znanca K. Čapeka; N. Bartulović, Oproštaj s K. Čapekom; K. Georgijević, O K. Čapeku i Čapekovi postavci: Molitva ovog večera; Molitva za istinu; Kako su nastajali »Razgovori sa T. G. Masarikom«; Zbirka naraka, pripovetka; Oreol, pripovetka; Iz putopisa po sjever. zemljama; Iz putopisa po Engleskoj; Naj. . .; Iz romana »Meteor«; Mati, III čin; Pozorišni. Crteži u tekstu su od K. Čapeka; Korice je izradio Pjer Križanić, a knjigu resi slika Čapekova.

Karel Čapek, koji je stekao ime svojim književnim radovima »najizraziti-

je književne ličnosti savremene Evrope« i čija je ličnost izražena u »umjetnosti najčistije i najrasnije humanosti, koja ima da oplemeni, produhovi čovječanstvo i da ga povede putem poštenog rada«. (Str. 14) — »On vjeruje u svaki narod i onda kada je napušten od svijeta; on mu kazuje da je budućnost na onoj strani na kojoj je pravda i istina; ona će pobijediti nasilje i prolaznu moć. Čapek je uvijek i u svemu bio sinteza i vodilja tih nastojanja: on je preteča i svjetionik«. (Str. 29)

Čapekova djela koja su prevedena u evropske jezike i čitaju se poput djela Dostojevskog i Tolstoja, najbolje potvrđuju gore navedene misli g. dr. Georgijevića. U »Slavische Rundschau« (god. XI, 1—2, Prag 1939) napisao je G. J. Mukarzovski ogled o K. Čapeku, gdje dokazuje da ono što strani pisci naxivlju u djelima Čapekovim »egzotizmom« nije drugo no »češka priroda« — Tschechentum. — Što stranci naxivlju egzotikom Čapekovih romana, to su, u stvari, domaće ličnosti, prisne i bliske, samo preobučene, pa pisao Čapek bilo o čemu, pisao je o sebi i o svojem unutrašnjem životu. »On je bio sav Čeh i sve što je davao, bila je češka stvarnost, preobražena pjesničkom fantazijom Čapekovom«.

Ovo izdanje ima dvojaku vrijednost. Iako je mala antologija iz djela slavnog pisca, ipak je u nju sabrano biserje iz čerdana Čapekovih novela, koje više kažu no volumenozni romani običnih pripovjedača, a ujedno su pohvala za književni ukus izbirača, g. dr. K. G. Ono što su on i g. Bartulović, opet u kratko o Čapeku napisali, dosta je za širu čitalačku javnost koja će posegnuti i za opsežnijim djelima njegovim, jer će ih na to navesti ova lijepa i mala, ali puna misli i odlična umjetničkim oblikom uzorna »Čapekova knjiga«.

M. P.

„Hrvatsko pitanje“

Izašla je iz štampe brošura, dr Oskar Tartaglia — Split.

Iz sadržaja: Od Stjepana Radića osnivača Hrvatske seljačke stranke do dr Vladimira Mačeka vođe hrvatskog naroda. — Stjepan Radić je bio Jugosloven, Slaven, Sveslaven! — Nauka Stjepana Radića i ono što hoće dr Vladimir Maček! — Srbi, Hrvati i Slovenci jedan su narod! — Jugoslavenstvo nije fikcija, već stvarnost! — Dr Vladimir Maček ili ne zna ili svjesno iskrivljuje istoriju! — Jugoslavenstvo mora da pobijedi!

Cijena je brošuri 50 dinara za 10 komada.

Protivnici sporazuma?

»Hrvatski Dnevnik« u svom broju od 13 jnna tek. god., osvrćući se na naš članak Refleksije na sporazum, našao je shodnim da ove refleksije nazove neozbiljnim. Ne želimo da se upuštamo u izlišne novinske polemike o jednom krupnom i važnom pitanju, nego propuštamo čitalačkoj publici da nepristano i trijezno stvori svoj sud o njima. Ovdje ćemo jedino da postavimo neke stvari na pravo mjesto.

»Hrvatski Dnevnik« htio bi da nas prikaže kao protivnike sporazuma, što apsolutno ne odgovara istini. Ko je pratio pisanje našeg lista, zna veoma dobro da smo uvijek bili za bratski sporazum, po kome bi u ovoj državi bili ravnopr»vni i zadovoljni i Srbi i Hrvati i Slovenci. Ali, kao dobri patriote i pobornici državnog jedinstva, protivni smo i bićemo uvijek protivni svakom sporazumu, koji bi značio skok u mraku i koji bi mogao da dovede u neizvjesnost državu kao cjelinu.

Isto tako »H. d.« htio bi da nas prikaže i kao protivnike banovinskih samouprava. Treba veoma dobro lučiti stvari. Jedno su banovinske samouprave, koje smo mi uvijek zagovarali, a drugo osnivanje nove hrvatske jedinice, na osnovu posebnog narodno-političkog individualiteta, čiji bi se odnosi imali urediti prema cjelini ustavnom uredbom (ugovorom). Banovinske samouprave ne diraju u jedinstvo države, dočim nova hrvatska jedinica, prema sporazumu, imala bi posebni državo-upravni položaj. I đaci početnici pravnih nauka umeju ovo razlikovati.

Posebni državno-pravni položaj nove hrvatske jedinice neminovno donio bi sobom prenos kompetencija sa centralne vlade na novu jedinicu, a kada se određivanje te kompetencije označuje općenitim stavom »prenos kompetencija sa centralne vlade na novu jedinicu«, to krije u sebi veliku pogibelj. Ovo bi moglo dati povoda neprestanim sukobima između centralne vlade i nove jedinice, a iz iskustva znamo do čega su doveli u Češko-Slovačkoj republici sukobi između centralne vlade u Pragu i autonomne Slovačke.

Mi bi željeli da nam Hrvatski dnevnik kaže da li bi se i kako prenijela kompetencija sa centralne vlade na novu jedinicu u pogledu: Državne hipotekarne banke, Privilegovane agrarne banke, riječne plovidbe, državnih poduzeća i državnih institucija uopće. Da li bi taj prenos kompetencija obuhvatio i Narodnu banku, Poštansku štedionicu, državne dugove it.d. it.d.?

Ovdje ćemo i opet navesti za primjer jednu sitnicu.

Likvidacija agrarnih odnosa na području ranije pokrajine Dalmacije, do svog konačnog uređenja, zahtijevaće žrtvu od oko jedne milijarde. Godišnja kamata na emisiju agrarnih obveznica iznosiće ravno šezdeset miliona dinara. Hoće li se i ovo prenijeti na novu jedinicu? Mimoići ćemo sasvim činjenicu da godišnja kamata na emisiju prelazi za 14 miliona čitavi današnji budžet Primorske banovine, jer bi se moglo primjetiti da će se obveznice iz prometa povući i da će nova jedinica emetirati svoje, ali treba vidjeti, bi li današnji porteri obveznica primili novog dužnika ili bi tražili isplatu po nominali.

Mi imamo srčanosti da gledamo realnosti u oči i da našim čitaocima prikažemo stvari onakove kakove i jesu jer smatramo da je to i patriotska dužnost. . . . *m*

Pomjena na čelu prosvjete u Primorskoj banovini

Imenovanje g. prof. N. Stipčevića za načelnika općeg odjeljenja Min. Prosvjete

Načelnik Prosvjetnog Odjeljenja Banske uprave u Splitu prof. g. Niko Stipčević unapređen je i postavljen za načelnika općeg odjeljenja Ministarstva prosvjete, najvažnijeg odjeljenja u ministarstvu, u kome je skoncentrirana sva prosvjetna politika zemlje. Ovo je jedno laskavo priznanje za dosadašnji rad g. prof. N. Stipčevića, koji se kretao daleko izvan njegovog službenog okvira.

Odlaskom g. Stipčevića iz Splita prosvjeta u Primorskoj banovini gubi ne samo svoga starešinu, spremnog i savjesnog, nego i svoga najodanijeg zaštitnika, prijatelja, staraoca i rukovoditelja. Prosvjetne prilike u Primorskoj banovini teško je zamisliti bez g. Stipčevića. One se ne dadu odvojiti od njegova imena.

Ranije u Splitskoj oblasti, a poslije u Primorskoj banovini g. Stipčević je više od 15 godina stajao na čelu naše prosvjetne politike, rukovodio njenim radom, davao joj pravac i udarao joj temelje. Malo je koji odgovorni visoki funkcioner sa više poznavanja predmeta, ljubavi, iskrenosti, požrtvovanja i volje prilazio svome teškome radu, nego što je to činio g. Stipčević. On se potpuno uživio u svoju službu. Radio je predano, neumorno, ali uvijek tiho i povučeno. Taj njegov rad donio je i vidnog uspjeha. Iako raspolažući malim sretstvima, on je smišljeno, planski, sa rijetkom istrajnosti, izgradio svoj prosvjetni plan. Izvršio je čitavu reorganizaciju školstva u banovini. Od Zadra pa do Mostara, od Visa pa do Tomislavgrada podigao je na stotine novih školskih zgrada, otvorio na stotine novih školskih odjeljenja.

Riješivši najprije, u najglavnijim potezima, pitanje osnovnih škola po selima, pristupio je rješenju pitanja srednjih škola. Njegovim zauzimanjem dugim i ustrajnim, podignuta je veličanstvena gimnazijska zgrada u Šibeniku. Isto tako njegova je, zasluga u najvećoj mjeri, što se privodi kraju podizanje dviju monumentalnih gimnazijskih zgrada u Splitu, gimnazije u Kninu i drugih brojnih školskih zgrada.

Ne samo da je u tančine poznavao čitavu strukturu prosvjetne politike i administracije, nego je on osjećao i neograničenu ljubav prema svome zvanju, te je svakom predmetu pristupao i sa dubokim poznavanjem i sa iskrenem ljubavi, što je objezbeđivalo pun uspjeh. Na rad je uvijek dolazio prvi, a poslijednji odlazio. Nije znao za umor. Radio je kako su zahtijevale potrebe. Ukočena birokracija strana je njegovu inteligentnom duhu. U ophođenju sa svojim podređenim bio je srdačan i uvijek pristupačan.

Njegovim odlaskom prosvjeta u Primorskoj banovini gubi ne samo uzornog starješinu, nego i svoga iskrenog prijatelja, velikog pregaoca, neumornog radnika, odličnog poznavaoca svih prilika, koji je pored ustrajnosti, truda, uma unosio u svoj posao i čitavu svoju dušu i srce.

Prosvjeta, ne samo ona u školskim zgradama, nego i ona šira, općenitija, žali njegov odlazak iz Splita, ali se tješi da će on i sa svoga novoga položaja i dalje biti njen pomagač, kao što je bio i do sada.

Š. ĆAKIĆ

Trgovina mode „a la ville de Paris"
Jakša Žuljević - Split
Specijalna prodaja muške pom. robe

Drogerija
JOSIP IPAVEC
Foto potrepštine, droge, kemikalije kozmetika. — — — — ŠIBENIK

ZLATARIJA
G. B. VALLE - SPLIT
VLASTITA RADIONA — UTEMELJENA 1822

NAJBOGATIJI GURMANSKI RESTAURANT
Hotel sa moderno uređenim sobama
Zlatni Fazan - Split
IZBOR PRIMORSKIH SPECIJALITETA
Glavno sastajalište splitske i šibenske publike

Primorska Centrala proizvođačkih i potrošnih zadruga
Mjesna zadruga za poljopr. kredit
Transportno-konzumna zadruga
Proizvođačko-potrošna zadruga
SPLIT

2500.— DIN. TREBATE da si stvorite stalnu zaradu — egzistenciju kod kuće.
Pišite: »Mara« Maribor — Pletionica—Razašiljalnica trikotaža.

SARAJEVO 1914

Istorijat sarajevskog atentata vam je poznat! Habzburški nadvojvoda, austrijsko-ugarski pretstolonasljednik Franjo Ferdinand, na povratku sa velikih vojničkih manevara, održanih u Bosni, na granici Srbije, a uperenih protiv Srbije, ulazi triumfalno u Sarajevo, na sam Vidovdan 1914 god.

Sarajevo je okićeno samo crno-žutim habzburškim i crveno-bijelo-crvenim zastavama. Na ulicama vojnik do vojnika, oficiri, žandari, policajci, agenti — tuđinske sluge.

Carske pripreme i carski doček!

Kad je Franjo Ferdinand vidio u Ilidžama razvijene srpske i hrvatske zastave, sav bijesan doviknuo je svojoj pratnji, na njemačkom jeziku: „Skidajte te zastave! Ja ne poznam ovdje ni Srbe ni Hrvate! Ja znam ovdje samo Bosance."

I skinuše srpske i hrvatske zastave!

Mladi junak i osvetnik svoje nacije: Gavrilo Princip, gledajući te carske pripreme i taj carski doček, sjetio svih poniženja i uvreda, nanesenih njegovu narodu i gledajući one ropske duše kako ničice padaju pred zlotvorom i dušmaninom njegovog naroda, reče: »Kad bih Sarajevo mogao sabiti u kutiju žigica, ja bih ga zapalio.«

I zapalio je ne samo Sarajevo već cijelu Evropu, cijeli svijet.

Franjo Ferdinand ulazi u Sarajevo u triumfu, uz gusti špalir »vjernih Bosanaca, uz svirku glazba, pjesmu, poklike, pozdrave i — prvu bombu koju baci jugoslavenski anarhista, tipograf Nedeljko Čabrinović, sin jednog austrijskog c. kr. policijskog agenta u Sarajevu.

Bomba je eksplodirala, ali bez većega dejstva!

Čabrinović bježi, uzima cijankalij, koji je dobio od drugova Tankosića i Ciganovića, u namjeri da se ubije i skoči u rijeku Miljacku, u nameri da se utopi, ali je otrov ishlapio i ne dejstvuje, a Miljacka je preplitka i Čabrinovića uhvate policajci.

Par minuta poslije toga, dok Čabrinovića vode policajci, Garilo Princip ispali dva hitca iz revolvera i na mjestu ubije Franju Ferdinada i njegovu suprugu nadvojvodkinju Sofiju.

Atentatore vode na policiju polumrtve, lančovane, isječene sabljama, — ogrezle u krvi. Na policiji ih podvrgavaju Tantalovim mukama: vežu ih u klupko, nogama i rukama privezanim uza štap tuku ih ili, mrcvare nogama, šakama, štapovima, žilama, kundacima. Muče ih žeđu, daju im slana jela i sile da piju vlastitu mokraću. Vežu ih uz plafon nogama u vis, a glavom prema patosu. U po bijela dana, u podne po najvećem suncu i žegi, izvode ih u dvorištu i sile, da otvorenih očiju bulje u sunce. Itd. itd. i onda ih ispituju i preslušavaju.

Ali sarajevski atentatori stiskaju zube, trpe i šute, ne izdavaju tajne, rješeni da ih ponesu sobom u grob.

Tamnice su pune!

Vani strahuje teror podivljale mase »vjernih Bosanaca«. Prodane duše ruše, demoliraju, pale i uništavaju sve što je srpsko — narodno!

Bosna ponosna, srpsko-hrvatska, jugoslavenska proživljuje svoj najteži Kalvarij.

28 jula 1914, mjesec dana poslije sarajevskog atentata, velika, moćna i silna Anstro-Ugarska monarhija navijesti rat malenoj i u balkanskim ratovima izmučenoj i istrošenoj Srbiji.

Odmah zatim buknuo je svjetski rat: petogodišnje klanje cijeloga svijeta!

Sukobila se pravda sa silom, i tek 1918, poslije četiri godine krvavog klanja, pravda je pobijedila silu. Robovi su rastrgli okove ropstva! Pogaženi i poniženi doživješe i dočekaše svoju slobodu i ujedinjenje.

Sarajevski atentat je bio predigra sjetskom ratu.

Principovi hitci su bili prvi alarm u krvavoj borbi.

Dok je vani bijesnio rat i dok su se na frontovima nizale i redale krvave slike i prizori drame i tragedije cijeloga svijeta, dotle se u Sarajevu, u zgradi Božice Pravde, odigravao treći čin istorijske tragedije: suđenje sarajevskim atentatorima

Dr. OSKAR TARTALJA

Tisak i vlasnik: „TIPOGRAFIJA" štamparsko novinsko i knjižarski zavod, za tiskarni uredništvo odgovara: direktor Hamilkar Vitaliani, Sibenik